

Maa- ja metsätalousministeriö / kirjaamo

PL 30

00023 VALTIONEUVOSTO

ASIA: UUDEN KALASTUSLAKIESITYKSEN KOMMENTOIMINEN

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry toimii yhtenä Suomen luonnonsuojeluliiton alueellisena piirinä, jonka toimintaan kuuluu myös vesiluonnon tilasta huolehtiminen osana kansalaisjärjestötyötä. Piirissä on tehty runsaasti työtä mm. pienvesien tilan ja lajiston edistämiseksi.

Uudesta kalastuslakiesityksestä jätämme seuraavat kommentit, joissa koemme olevan tarvetta korjata tai muuttaa:

4§ Määritelmät

5) *vaelluskalavesistön koski- ja virta-alueella* vaelluskalapitoisen vesistön sellaista aluetta, jossa:

- a) vesi virtaa silmin havaittavasti alavirtaan päin;
- b) virtapaikan ylävesi on alavettä ylempänä, eli vedenpinta on kalteva; ja
- c) vesialue pysyy talvisin sulana tai heikkojäisenä;

JA

63 §

Vaelluskalavesistöjen sekä niiden koski- ja virta-alueiden määrittely

Vaelluskalavesistöt vahvistetaan valtioneuvoston asetuksella, jota annettaessa on otettava huomioon valtakunnalliset kalavarojen hoitosuunnitelmat sekä vahvistetut kalavarojen alueelliset käyttö- ja hoitosuunnitelmat.

Vaelluskalavesistöjen koski- ja virta-alueen rajat voidaan tarvittaessa määrittää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksellä.

Kommentti:

Määritelmä on käytännössä vaikea, koska ”silmin havaittava” virtaama on katsojasta kiinni sekä virtaavat paikat muuttuvat virtaaman myötä. Tämä on tullut kokemuksen kautta todettua monesti kun lainkohdan toimivuudesta on keskusteltu jokivarsissa kalastajien kanssa.

Lohi- ja siikapitoisten vesien määritelmä tulisi tehdä laaja-alaisemmin, koska ainakin Eteläisessä Suomessa luontaiset lohikalavedet ovat paikallisia ja tärkeitä alueita niin kalastollisesti, kalastuksellisesti sekä luonnon monimuotoisuuden osalta. Ne muodostavat omia erityispiirteisiä alueitaan, jotka monasti kattavat laajasti tiettyjen kalavedenomistajien hallinnoimia alueita, yleensä latvavesiä, jotka ovat luonnon monimuotoisuudenkin kannalta pääuomia tärkeämpiä monimuotoisuuden keitaita ja ”ekologisia käytäväverkostoja”.

Kalastuksen järjestämisen helpottamiseksi ja alueiden rajaamisen yksinkertaistamiseksi tulisi lainkohtaa pohtia uudelleen myös siksi, että näillä lohikalavesien alueella yleiskalastusoikeutta käytetään suhteessa paljon vähemmän kuin tavanomaisilla vesillä, järvillä ja joilla, jotka eivät ole määritelty lohi- ja siikapitoisiksi vesiksi. Yleisesti voidaan sanoa, että kalastuksen järjestämisen osalta olisi varmasti kaikkein helpointa ja kalaveden omistajan tehokkaan kalastuksen kontrolloinnin ja kalavesien tehokkaan hoidon kannalta parasta mikäli näiden lohi- ja siikapitoisten vesien alueelle ei yleiskalastusoikeudella voida kalastaa vaan tarpeen olisi aina kalaveden omistajan lupa. Siten myös tärkeille alueille kohdentuvat vesialueen omistajan omat kalastuslupamaksut

kyettäisiin ohjaamaan parhaiten näiden lajistollisesti tärkeiden alueiden hoitamiseen. Mielestämme se edistäisi myös pääosin vaarantuneiksi luokiteltujen lohikalakantojen suojelua ja mahdollistaisi kalastuksensäätelyä nykyistä tehokkaammin.

Erityislupakohteiden perustaminen lajisuojelun parantamiseksi ja kalastuksen sääntelyn tehostamiseksi vesistöissä, jossa on luontaisia lohikalakantoja, ei palvele lajisuojelun mahdollisuuksia samassa määrin kuin että tärkeät lohikalapitoiset vedet jätettäisiin kokonaan yleiskalastusoikeuden ulkopuolelle. Mikäli kalavedenomistaja ei hoida alueitaan kalalajien osalta kestäväällä tavalla, voi ELY-keskus puuttua asiaan antaen määräyksiä. Siten emme näe, että lajisto vaarantuisi ja että toimintamalli muodostaisi luonnonvaraisille lohikaloille uhkia.

51§ Rapujen säilyttäminen

Rapuja saadaan säilyttää sumpuissa tai muissa vastaavissa laitteissa vain siinä vesistön osassa, josta ne on pyydetty.

Kommentti:

Lain kohta on hyvä ja kannatettava ja estää osaltaan hyvin raputautien leviämistä ja siten se estää myös rapujen liikuttelua sen seurauksena istuttamista luvattomasti. Tämä on tärkeä raputaloudellinen asia jolla mm. täpläravun ja etenkin raputautien leviämistä estetään selkeällä pykälällä.

Lakiesityksessä ei kuitenkaan tule selkeästi esiin, voiko ELY-keskus myöntää poikkeuksen asiassa, siten että esim. tutkimus- tai istutuskäyttöön hankittuja rapuja voitaisiin väliavarastoida muualla kuin pyyntivesistössä tai altaassa, jonka poistovesi laskee muuhun kuin pyyntivesistöön.

Ilman ELY-keskuksen harkinnasta tehtävää poikkeusmahdollisuutta lakipykälä tulee hankaloittamaan erityisesti tarkkaan suunniteltuja rapuistutuksia ja rapututkimusten tekemistä. Tunnetusta ja tautivapaaksi todetusta ja tutkitusta vesistöistä tuotujen rapujen väliavarastointi ennen istuttamista, tai rapuruttoselvityksien tekeminen sumputuskokein tulisi lakiuudistuksen myötä käytännössä täysin mahdottomaksi suorittaa, vaikka pyrkimys on vain edistää raputaloutta.

Huomioitavaa on myös se, että rapujen säilyttämistä koskeva pykälä tulee muotoilla niin, että vesistöön laskeva purku-uoma kasvatuslaitokselta tai muusta rapualtaasta kuuluu lainsäädännön piiriin. Jokirapukantoja uhkaa myös rapulammikot, jotka sijaitsevat vesistön ulkopuolella mutta jotka laskevat vetensä vesistöön ja siten levittävät mm. rapuruttoa vesialueelle. Tällaisesta tuhosta on myös käytännön esimerkkejä.

52 § ja 53§ (ELY)

Kalastuksen rajoittamista koskeva asetuksenantovaltuus

Vesialueella, jossa esiintyy **kalalaji tai -kanta**, jonka elinvoimaisuus tai tuotto on heikentynyt tai vaarassa heikentyä taikka vesialueella, joka on keskeinen kalalajin tai -kannan lisääntymisen kannalta, voidaan valtioneuvoston asetuksella:

Kommentti:

Lain kohtaan tulee lisätä myös muut lajit kuin kalalaji tai -kanta. Kalastusrajoituksen asettamismahdollisuus tulee laajentaa koskemaan myös muita eliö- ja kasvilajeja kattavaksi, koska kalastus voi aiheuttaa luonnonsuojelullista tuhoa vaarantamalla myös muita lajiryhmiä. Esimerkkinä tästä voidaan mainita vaikka pienen joen raakkukanta.

77 §

Kala- ja raputautien ehkäiseminen

Tarttuvien kala- ja raputautien leviämisen estämiseksi taikka kala- ja rapukannan säilyttämiseksi voidaan valtioneuvoston asetuksella antaa kieltoja tai määräyksiä, jotka koskevat kalojen, rapujen tai mädin vientiä ja tuontia sekä kuljetusta, varastointia ja kauppaa taikka niiden pyynnissä, varastoinnissa ja kuljetuksessa käytettyjen välineiden käsittelyä tai siirtämistä toiselle paikkakunnalle.

Kommentti:

Ilmaisu ”toiselle paikkakunnalle” tulisi korvata tekstillä ” toiselle vesistöalueelle, koska jo saman kunnan sisällä voi olla monien eri vesistöalueiden osia.

10 luku

Kaupallinen kalastus

86 §

Rekisteröityminen

Kommentti:

Kaupallisen kalastuksen lisäksi tulee mukaan lainsäädäntöön ottaa **kaupallinen ravustus ja rapukauppa**. Se, onko kaupallista myyntiä harjoittava yksityishenkilö kaupallisen kalastuksen (ja ravustuksen) piiriin kuuluva henkilö on sivuseikka, mutta vähimmillään rapukauppaa ja välitystoimintaa harjoittavien toimijoiden tulee olla rekisterissä useasta perusteesta.

Rapukaupassa liikkuu pimeää rahaa ja siinä on mukana voimakkaasti harmaa talous. Rapuja myydään välittäjien kautta ravintoloihin ja muihin kanaviin, joissa ei ole kunnollista kontrollia taloudenpidon osalta. Lisäksi toiminnassa saattaa olla mukana myös rahanpesua ja muuta rikollista toimintaa. Ravunpyynti sinänsä on yksityishenkilölle pienimuotoinen tulonlähde emmekä näe sitä esim. verotuksellisesti merkittävänä (vrt. marjanpoiminta), mutta rapuvälitys ja sen jälkeinen kauppa tulee saada kontrolloiduksi toiminnaksi. Tietenkin pyyntipaikkarekisteri tai muu viranomaisjärjestelmä olisi hyvä työkalu jolla saataisiin kartoitettua ainakin ne rapuvedet joista myyntipyntiä harjoitetaan ja johon myös pyytäjien tiedot kerättäisiin. Tämä lisäisi samalla tietouttamme maamme rapuvesistä ja niiden tilasta.

Rapukaupan rekisteröinnistä saatava hyöty toisi raputalouden avoimemmaksi ja nostaisi myös raputalouden arvostusta karsien pois epämääräisen kaupanteon. Samalla se myös vähentäisi mahdollisia luvattomien rapuerien istutuksia ja muita luvanvaraisia toimenpiteitä vaikka pyyntierien määristä ei lopullista varmuutta täysin saataisikaan. Rekisteröimätön rapukauppa tulisi sanktoida.

117§ Kalastusrikkomus

7) istuttaa vesialueelle kalalajin tai sen kannan 72 §:ssä tai 73 §:ssä säädetyn vastaisesti

Kommentti:

Kalastusrikkomukseen on lisättävä kalalajin lisäksi myös **rapu**, jonka istutus on kielletty 72§ ja 73§ pykälissä mutta rapuistutusta ei mainita rikkomuksena, vaan ainoastaan kalaistutus. Luvaton istutus tulee sanktoida nykyistä vakavammaksi teoksi, esimerkiksi haitallisen vieraslajin tai arvokkaaseen lohikalavesistöön luvattomasti istutettu uusi laji tai kanta tulee tulkita **vakavaksi kalastusrikkomukseksi**.

17.1.2012

Teemu Tuovinen, aluesihtööri
SLL-Pohjanmaan piiri ry